

Skjemainformasjon

Skjema	Privatarkiv 2010 (bokmål)
Referanse	357871
Innsendt	19.05.2010 14:23:32

Opplysninger om søker

Opplysninger om organisasjon
Institusjonens leder Hans Weinberger
Navn på organisasjonen Norsk Teknisk Museum
Organisasjonsnummer 979676832
Postadresse Kjelsåsveien 143
Postnr /Poststed 0491 OSLO
Telefon 22796000
Webadresse <http://www.tekniskmuseum.no>

Opplysninger om prosjektets kontaktperson
Fornavn /Etternavn Anne Marit Karlsen
Telefon 22796023
E-postadresse amk@tekniskmuseum.no

Opplysninger om prosjektet

Prosjekt	
Søknaden gjelder	Privatarkiv 2010
Tittel på prosjektet	Hjula Væveris Arkiv

Sammendrag av prosjekt

Norsk Teknisk Museum har et omfattende arkivmateriale fra bedrifter og private aktører innen industri og næringsliv. Blant de volummessig største arkivene er arkivet etter Hjula Væveri. Veveriet står også sentralt i norsk industrialiseringshistorie på 1800-tallet. Arkivet er i dag manuelt registrert og tildels uordnet. Museet ønsker å ordne arkivet, registrere det i Asta og digitalisere utvalgte, sentrale deler av det for publisering via arkivportalen og andre nettsteder.

Prosjektbeskrivelse

Norsk Teknisk Museum har et nasjonalt ansvar innen teknologihistorie og teknologi. Museet har store samlinger bestående av gjenstander, foto og arkiv, i tillegg til et av landets største teknologihistoriske bibliotek museet. Museet har en sentral rolle som bevaringsinstitusjon for privatarkiver, særlig innenfor museumssektoren. Arkivene utgjør omkring 600 hyllemeter og betjenes av biblioteket. Det inneholder flere bedriftsarkiver. Et av de største er arkivet etter Hjula Væveri på omkring hundre hyllemeter. Andre sentrale arkiver er arkivene etter Akers Mek, Myrens Verksted, Kværner Brug og Kincks Vandbyggningskontor. I tillegg inneholder arkivet flere mindre arkiv etter ingeniører. Se oversikt på museets hjemmesider <http://tekniskmuseum.no/samlinger/arkiv>.

Vi søker prosjektmidler for å ordne arkivet etter Hjula Væveri og tilgjengeliggjøre det på internett gjennom registrering i Asta. Museet anser Hjula-arkivet for å være betydningsfullt både nasjonalt og i europeisk sammenheng. Arkivet er svært omfattende og detaljert og omhandler industrialiseringen av Norge med industri- og teknologioverføring fra Storbritannia og Tyskland. Hjula Væveri i Oslo var i drift fra cirka 1850-1956. Grunnlegger var Halvor Schou, og bedriften var i hele perioden i familiens eie. Fabrikken startet som bomullsveveri, men fikk etter hvert også ullveveri, spinneri og trykkeri. Det omfattende bedriftsarkivet gir et godt kildegrunnlag for

forståelsen av viktige trekk i 1800-tallets sosiale og kulturelle historie. Det kan her nevnes den første industrialiseringen av Norge, etableringen av mekanisk industri generelt og tekstilindustrien generelt, internasjonal handel og etableringen av salgssystemer for forbruksvarer. En samling prøvebøker som viser hvilke stoffer fabrikkene produserte, har stor tekstil- og motehistorisk interesse. Hoveddelen av arkivet kom til museet omkring 1970, mens prøvebøkene ble avlevert på slutten av 1990-tallet.

Det finnes en manuell katalog til arkivet. (Se vedlegg) Det inneholder blant annet inngående og utgående brev og fakturaer (dels innbundet), samt regnskapsbøker (Fabrikkescontro fra 1856-1932), kassabøker og ulike registre og journaler. Arkivet er ikke fullstendig, men den mest komplette delen omhandler første periode av fabrikkens historie fra oppstarten midt på 1800-tallet til Første verdenskrig. Også samlingen av prøvebøker er hovedsakelig fra perioden 1890-1950. Prøvesamlingen består av trykte og vevde stoffprøver, lagerprøver og prøvekolleksjoner fra andre produsenter brukt som inspirasjon til egne mønstre.

Arkivet kom til museet i originale oppbevaringskasser av tre, og disse er bevart som emballasje for brev og fakturaer fra 1852-1871. I eskene ligger det pakker med brev, også originalt innpakket. Materialet etter 1872 er ompakket i arkivbokser men er bare grovsortert. I tillegg er det originale pakker med inngående innenlandske brev fra 1938-1947. De innbundne bøkene er satt opp i arkivhyller etter kategori og datering. Slik arkivet står i dag utgjør det hundre løpemeter. Omkring halvparten av arkivet er innbundet, den andre halvdel er pakket. Vi regner med at volumet vil øke ved ompakking. Vi vil nå ordne arkivet etter Norsk allment arkivskjema for å få det inn i arkivverkets standarder.

Arkivet har hittil stort sett blitt brukt som kilder i historisk forskning. En doktorgradsavhandling i teknologihistorie, en i arkitekturhistorie og to hovedfagsoppgaver i historie er skrevet i tillegg til flere fagartikler. Vi mener at det er potensial for flere studier i dette materialet. Både Institutt for arkeologi, konservering og historie på UiO og Senter for bedriftshistorie på BI bruker i dag arkivet som del av undervisningen av sine studenter. Vi ønsker å ta arkivet mer i bruk også i museets egen formidling fordi vi mener at det gir et unikt innblikk i en fabrikkvirksomhet i den aktuelle perioden. Digitalisering og publisering på nett vil kunne bidra til en økt interesse for teknologihistorie og for museets samlinger. En presentasjon vil ligge på museets egne nettsider. I tillegg vil Arkivportalen.no være hovedkanalen for publisering av arkivet. Her vil Hjula-arkivet også knyttes til andre arkivstykker som omhandler Hjula Væveri og familien Schou. Andre aktuelle publiseringskanaler er digitaltmuseum.no der enkelte sentrale arkivstykker kan legges ut som fotografier og industrimuseum.no som er industrimuseenes portal der bedriftshistorien knyttes opp mot adresser og de fortsatt eksisterende fabrikkbygningene.

Et konkret prosjekt som allerede er i gang, er det nettbaserte undervisningsopplegget "Kilder til kunnskap - Hjula Væveri 1840-1890" som museet holder på å utvikle. Målgruppen er elever i videregående skoler innen historiefaget. I løpet av 2010 vil vi lage en presentasjon av ulike arkivstykker, fotografier og gjenstander fra Hjula på 1800-tallet. Målet er å vise de ulike inngangene til historien og samtidig sette fokus på kildekritikk og bevisstgjøring av at det finnes en rekke ulike typer kilder som kan fortelle ulike historier. Et bedriftsarkiv forteller først og fremst eierens historie. Vi ønsker å få frem Schou-familiens rolle samtidig som vi vil se fabrikkene i en bredere sammenheng og finne dokumenter som kaster lys over andre aktører som arkivet forteller om, som tidligere eier av fosserektighetene, arkitekten, arbeiderne, mesterne, leverandørene av teknologi og salgsapparatet. Selv om det i undervisningsopplegget vil bli lagt vekt på enkeltdokumenter, ønsker vi i størst mulig grad å knytte disse til kataloger på nett.

Digital registrering og publisering av Hjula-arkivet vil gjøre arkivet langt mer tilgjengelig for skoleelever, studenter og annet publikum enn det hittil har vært. Vi mener at det dermed også vil bli langt mer interessant å bruke i undervisning og forskning. Vi ønsker å digitalisere utvalgte deler av arkivet. Aktuelle kriterier for utvelgelse kan være viktige år og perioder i Hjulas historie, som første ordinære driftsår, etableringen av Klædefabriken (ullproduksjonen), konfliktene rundt innføringen av Mellomriksloven i 1897 som påla toll på forbruksvarer som tekstil mellom Norge og Sverige og 1920-tallets lock-out og streiker som gikk hardt utover tekstilindustrien.

Samtidig er det også et stort behov for å pakke om arkivet for bevaring. Vi vil ordne og pakke om arkivet etter arkivverkets standarder ved å bevare arkivets opprinnelige struktur, og pakke det om i syrefri emballasje som merkes. Arkivet har i seg selv en

kulturhistorisk verdi og vi mener det er viktig å bevare opprinnelige pakkemetoder og emballasje. Gammel emballasje vil derfor bli tatt vare på og arkivert.

Museet har ansatt en bibliotekar i full stilling som er ansvarlig for både biblioteket og arkivet. Arkivene er hovedsakelig registrert i en manuell katalog. Museet bruker Asta, men har hittil kun registrert noen mindre arkiver. Målet er at alle arkivene skal registreres i Asta og dermed bli søkbare også på nett. Men vi ser at arbeidet er tidkrevende og at det er utfordringer i prosessen med registrering, magasinering og digitalisering av arkivene, og at den ene stillingen som museet har gjort at vi derfor har begrenset kapasitet til å gå løs på de store oppgavene. Hovedmålet med denne søknaden er derfor å skaffe penger til å ordne og tilgjengeliggjøre arkivet både med tanke på materiell bevaring og profilering av det på internett.

Det vil behøves et årsverk for ompakking og registrering av Hjula-arkivet. Vi håper å kunne begynne arbeidet med ompakkingen i januar 2011, og at arbeidet vil pågå hele kalenderåret. Museet har mangel på lønnsmidler, og vi vil derfor prioritere dette i søknaden. Lønnsmidler for et år utgjør kr 600 000. Vi regner med å trenge 500 arkivbokser og mapper til disse. Enkelte arkivstykker vil muligens også trenge spesialemballasje. Utgiftene til pakkemateriale vil være omkring 10 000 kroner. Det vil også lages nettpresentasjoner av arkivet som vil publiseres på tidligere nevnte nettstedene og en utstilling knyttet til en vevstol fra Hjula som er i museets faste utstilling. Arbeidet med formidlingen vil utgjøre to månedersverk. Pakkemateriale, formidling, digitalisering og kontorplass for prosjektansatt vil dekkes av museet.

Framdriftsplan

Fremdriftsplan

Framdriftsplan for hele prosjektperioden:

Start- / Sluttdato 01.01.2011 31.12.2011

Aktivitetplaner

Tittel	Fra- / Til dato	Til dato
Planlegging og igangsetting	01.01.2011	31.01.2011
Ompakking, registrering og digitalisering	01.02.2011	31.05.2011
Første publisering på Arkivportalen	01.06.2011	01.06.2011
Ompakking, registrering og digitalisering	01.06.2011	31.12.2011
Ferdig publisering på Arkivportalen	31.12.2011	31.12.2011
Publisering på Industrimuseum.no	01.12.2011	01.12.2011
Publisering på museets nettsider	01.12.2011	01.12.2011

Andre opplysninger/kommentarer om framdrift-/aktivitetsplan.

Prosjektet vil starte med planlegging av registrering og ompakking, innkjøp av pakkemateriale og skriving av bedriftens historikk. Det er tenkt to datoer for publisering på Arkivportalen, og en på Industrimuseum.no og en på museets egne nettsider. Digitaliseringen av utvalgte dokumenter vil gå parallelt med pakking og katalogisering/ registrering.

Samarbeidspartnere

Samarbeidspartnere

Har du en samarbeidspartner?

Nei

Prosjektbudsjett

Budsjett - utgifter

Hva	Beskrivelse	Sum
Personalkostnader (lønn/overhead)	14 månedsverk	kr 770 000,00
Varer/utstyr	Pakkemateriale	kr 10 000,00
Tjenester kjøpt av andre		kr 0,00
Andre utgifter (spesifiser)	Lisens Asta	kr 8 000,00
Totale utgifter		kr 788 000,00

Budsjett - inntekter

Beskrivelse	Tilskudd bekreftet?	Sum
<u>Søknadssum ABM-utvikling</u>		<u>kr 600 000,00</u>
Pakkemateriale, Asta lisens, formidling	Ja	kr 188 000,00
Totale inntekter		kr 788 000,00

Kommentar

Kommentar til budsjett

Vedlegg

- Hjula arkivkatalog.pdf
- Hjula arkiv 1859-60.jpg
- Hjula kopibok 1859.jpg
- Hjula journal 1859.jpg
- Litteraturliste.docx